

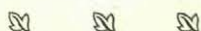
spronkelijken onderstam het bovendeel, de sierstruik, overwoekeren, althans na verloop van enkele jaren en het vereischt veel zorg en kennis van den tuinman, om dergelijke planten goed te houden.

Begrijpelijk is het dan ook wel, dat planten op eigen wortels vaak de voorkeur genieten en het is de laatste jaren door gebruik van „groeistoffen” gelukt hierin gunstige veranderingen te brengen.

Over deze groeistoffen nu zullen we het wat uitvoeriger hebben en de toepassing op velerlei gebied, vooral in de sierteelt nagaan.

(Wordt vervolgd).

W. KRUYT.

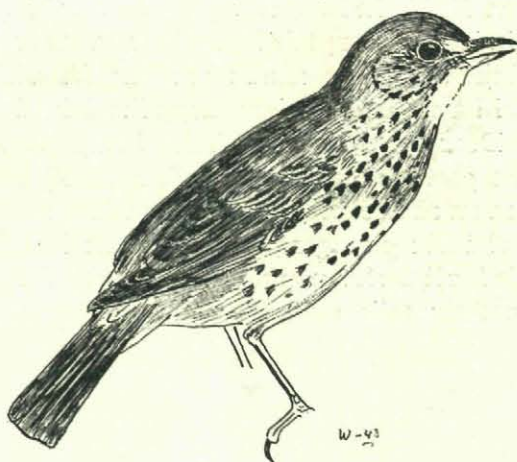
VAN LIJSTERS, KNEKELHUIZEN EN VOGELZANG.

De gewone grauwe- of zanglijster is een prettige vogel. We hebben er veel plezier van. Als we er een in de tuin hebben als vaste bewoner, dan vangt hij alle huisjesslakken voor ons weg en tikt die stuk op een of andere speciaal daarvoor uitgezochte steen. Als hij eenmaal een geschikte steen daarvoor gevonden heeft, dan is hij daar erg aan verknocht, en al leggen we dan de verlokkelijkste stenen vlak in de buurt: tien tegen een dat hij doet of hij ze niet ziet, en terugkeert tot zijn eerste steentje. Op den duur vormt zich rond zo'n steen een waar knekelhuis van tientallen verbrijzelde slakkenhuisjes. Bijna in iedere tuin waarin geregeld zanglijsters vertoeven, is wel iets dergelijks aan te treffen, en we kunnen onze vriend ook vaak genoeg bij zijn werkzaamheden aantreffen, want hij is er geenszins geheimzinnig mee.

Een negental jaren geleden hadden we hier aan de Lange Zuidweg een primitief fietspaadje, waar overal van die beruchte enorme grindstenen hun kop boven uit staken. En dat paadje

was over een lengte van wel tweehonderd meter eigenlijk één groot knekelhuis, vele honderden huisjesslakken lagen er verbrijzeld. Ik denk dat alle lijsters van de omliggende hofsteden hier hun slakken kwamen stuk slaan.

Het is eigenlijk wonderlijk, dat de lijster, die alleen met zijn snavel het slakkenhuisje niet stuk krijgen kan, er toe komt, welbewust een hard voorwerp uit te zoeken als aambeeld. Precies zo doen de bonte kraaien en ook wel de zilvermeeuwen, met

ZANGLYSTER.

mosselen, maar zij gaan eigenlijk nog een stapje verder: ze laten de mossels van een flinke hoogte op de stenen stuk vallen. Nu komt het wel voor, dat ze uit onervarenheid of bij gebrek aan een harde ondergrond, hun prooi telkens op zachte bodem laten

vallen, en nu zou ik zo graag eens zien, dat een zanglijster datzelfde deed, dus b.v. trachtte zijn slak op de rulle aarde stuk te slaan. Het is me nog niet gelukt.

Nu is het aardig, dat we op het ogenblik zo'n bonte kraaien-mossel-knekelhuis in 't groot, vlak bij de deur hebben.

Enkele jaren geleden, is ter versterking van de zeedijk van Borssele, een bestrating van klinkers aangebracht achter de eigenlijke glooiing van basaltsteen. Het toeval wil, dat daar vlak bij een mosselbankje ligt. Dat was dus een kolfje naar de hand van de bonte kraaien! Voordien, moesten ze hun mosseltjes laten stukvallen op de basaltzuilen, en dan was er altijd een grote kans dat de dieren bij de val in een van de vele spleten en gaten tussen de stenen terechtkwamen, en dus verloren waren. Doch nu, met die vlakke klinkers, lopen ze geen risico en de pientere snaken buiten dat terdege uit. Het gras langs de bestrating ziet ongeveer blauw van de lege mosselschelpen, nog netjes aan elkaar, maar met meest één verbrijzelde klep.

Met die knekelhuizen dwaal ik flink af.

Door dat slakken verslinden bewijst de zanglijster ons dus goede diensten, doch het gaat hier nu niet om die gevaarlijke nut-en-schade begrippen, maar alleen om de loutere genoegens, die de natuurvriend uit het lijsterleven put. En behalve dan die prachtig grijs gepleisterde nestkom met de meestal vijf, fascinerend groenblauwe, zwart gespikkelde eieren, is daar de heerlijke zang!

Als we heel goed opletten, en een groot aantal lijsters tot onze „beschikking” hebben, geloof ik, dat we met zijn zang juist het jaar rond kunnen komen. Op zuidelijker breedte, zingt hij het hele jaar flink door, doch bij ons zijn er een paar zeer zwakke schakels: Juli-Augustus en October. Dan komt hij, dik weggedoken in een dichte heester, vaak niet verder dan een stamelend sotto voce.

Maar begin November, zijn er hier en daar al vogels, die uit volle borst zingen,

luid en krachtig, in storm en regen zelfs. De vorst legt hem nog al gauw het zwijgen op, doch bij open weer, krijgen we hem ook wel te horen in December en in Januari. Dat wil zeggen: hier hoort ge er een medio December, elders een in Januari e.d., terwijl de lijster in uw tuin de hele winter zijn bek misschien niet opendoet.

In Februari gaat het alom schallen van lijsterzang, en dat duurt voort, tot de jongen van het eerste legsel uit gaan komen. Dan is er een tijdje stilte, doch de voorbereidingen voor het tweede legsel brengen weer opleving, en zoo gaan we voort tot aan de rui in die drukkend hete zomermaanden, die hem het zwijgen zo goed als opleggen. Maar met de vroege herfstzang is hij (of zijn het de jeugdige lijsters?) weer present. Ga het zelf maar eens na.

Ik wilde nu echter iets over het lijsterlied vertellen. Ik noteer altijd heel graag vogelgeluiden en -zang, en volg daarbij meest het lettergreepstelsel. Dat voldoet me het meeste, ik heb zo de illusie, dat althans de ingewijden het duidelijk zullen vinden. Aangeven van tempo, timbre en toonhoogte is zeer moeilijk en veelal ondoenlijk, temeer daar een en ander over 't algemeen heel snel moet geschieden. Eerst moet de gezongen strophe haast tegelijkertijd dat hij wordt geuit, in lettergrepen worden omgezet, en die moeten weer snel worden genoteerd.

Maar nu is het zanglijstertje een prettige vogel, omdat hij zulke „gemakkelijk” weer te geven strophes zingt.

Tracht b.v. maar eens nauwgezet de zang van winterkoning of roodborst in lettergrepen om te zetten. Dat gaat niet. Bij vogeltjes met een kort strophetje gaat het nog wel, b.v. heggemusje: tierelière, tierelieliereteje, tiereliéié!!

Verbazend duidelijk, hoor ik u sarcastisch opmerken, en toch hoor ik 't vogeltje fijntjes zingen, en zie ik het gracieuze waaierspel van de vleugeltjes als ik het zo opschrijf.

Of 't pimpeltje: si sí tjuu trrrrrrrrrrrrr. Boomkruipertje: si-si rietsjierietsjiéié! Als ge zo hier en daar een strophe noteert, komen er weer allerlei individuele verschillen aan de dag, het ene boomkruipertje zingt weer anders dan nummer twee.

Maar een vinkenslag een beetje bevredigend en geheel volledig, góéd weer te geven, valt al lang niet mee.

Nu komen er in de lijsterzang naast veel, laten we dan maar zeggen: gemakkelijke strophes, een massa hoge kriebelgeluidjes, geschetter en gesis, dat met geen mogelijkheid is weer te geven. Bovendien zult ge vaak strophes niet optekenen, omdat ge denkt: dat is geen zanglijster, maar de roep van de merel, een scholekster, of wat dan ook. Maar dan heeft het dier u bij de neus, want hij is een eerste klas imitator, die zich niet te hoog acht om het gekakel van een kip na te bootsen.

Het wordt tijd, dat ik eens aan een paar notities toekom.

"TIE TIE RIETSJIERIETSJIE!"

I. Prachtige lentemorgen (Maart 1940) in Coudorpe, een weidegebied met heggen, vlak aan de zeekant.

1. wiew, wiew, wiew, wiew, wiew.
2. piwie, piwie (daarna allerlei gekriebel).
3. wiew (weer 5 keer).
4. u-uu, u-uu, u-uu.
5. pirix, pirix (goede nabootsing van patrijzenlokroep).
6. tjūwie, tjūwie, tjūwie, tjūwie, tjūwie.
7. wiet, wiet, wiet (7 maal, vragend).
8. truwie, truwie (enige keren).
9. tluu, tlu, tlu, tlu, tlu.
10. tluujdru, tluujdru, tlujdru.
11. pikwie? pikwie?
12. terrrr terrrr (veel gelijkend op alarmroep winterkoning).
13. wiewie? wiewie? wiewie?
14. pirewu, pirewie, pirewie.
15. tlie, tlie, tlie, tlie (jubelend, hoog, scholeksterachtig).
16. wietu, wietu, wietu (7 keer).
17. tjitrutrutru (3 keer, sterke nadruk 1ste lettergreep).
18. tjutru, tjutru.

II. Avond in het dorp. Een koraal van vogelstemmen langs de stille singels, zeker een tiental merels en lijsters zingen dooreen, prachtig om te horen; ik vergelijk het bij mezelf met de mooie combinatie van orgel- en pianospel, de merels de orgels, de lijsters de piano's. Zo'n concert is niet geschikt voor notities, maar eindelijk vind ik een vrij afgezonderde:

1. wietjirp, wietjirp, wietjirp.
2. tri-tri-tri trurururururu.
3. fijn gepingel, als van een pimpelmees.
4. tepie, tepie, tepie (scholekster).
5. tek, tek, tek, tek, terrrrrrrr (winterkoning).
6. Angstroep merel, hele tonenreeks.
7. tjiep, tjiep, tjiep, tjiep, tjiep.
8. tjitjiuwu, tjitjiuwu, tjitjiuwu.

Deze zanglijster was dus een goed nabootser, en ik moet zeggen, dat me nog een heleboel is ontsnapt. Met de laatste strophe was zeker een bepaalde graad van duisternis bereikt, want hij hield plotseling op, en ook alle andere lijsters en merels zwegen. „Dubbele” strophes heb ik niet genoteerd.

III. Zelfde lijster, volgende avond. De vogel zat geloof ik op precies hetzelfde takje in een perelaar. Aan zo'n tak blijven ze een heel seizoen minstens trouw.

1. toewie, toewie toewie.
2. tuwutrtrtrtruuu (1 keer).

3. tietjuu, tietjuu.
4. titjuwu, titjuwu, titjuwu.
5. het kakelen van een kip, niet erg fraai nagebootst.
6. toepie, toepie, toepie (scholeksterachtig).
7. tliwie tliwie tliwie.

IV. Febr. 1941. Achterwegje langs een boomgaard in Goes (half negen, nog wat duister), waar vele zanglijsters, een merel, winterkoninkjes en een heggemusje zongen.

Hier heb ik getracht, ook wat van het gekriebel e.d. op te tekenen.

1. pik pi pi pi tjulililili trrk, trrk, kwie?
2. klü, klü (7 keer, iets hees).
3. tjeuwuu trrr trrr tjeuwuu kwiet kwiet trrrrrriiii.
4. tliëjluu tjoektjetjulie tjkt rjrrr.
5. tjuurklwie? (8 keer) tjurklwie? (5 keer).
6. wiwie? wiwie? (vele malen).
7. tjoek tjoektjerelu tetoekterluuu (3 keer).
8. pieëkjü pieëkjü trrrkwkwu tjewie?
9. trjuu pikwie? (erg hees).
10. piwieklí. piwieklí wiewie tjulukwikwi.
11. tiriktiping, klü klü wi! (hees).
12. toektoek teroktoektok trrk trrr wítjirklwie (laatste 6 keer).

Het begin van deze strophe klonk kauw-achtig, maar overigens was deze lijstster in 't geheel geen imitator.

V. Polderweg onder 's Heerenhoek. 11,45h. Veel wind. Lijster in een schriel boompje aan de kant van de weg. Ook hier getracht, 't gekriebel weer te geven.

1. tjutruu 6 keer, tiririritjitsj.
2. tjierp tjierp tjierp ti tsjits tjuurrrr.
3. titilu tili tili tjokwìè tjokwìè.
4. kwu, kwu, kwu titritsjijrrrr toerrrrr.
5. wiewie, wiewie, wiewie titriwiewiewie.
6. tjuttjuu tjutjuu witjekwijü.
7. tutitu fiègu fiègu fiègu fiègu fiègu tjittjitluurrrrr.
8. tjièrp tjierp tjütütütietüturrr.
9. wiewie wiewie wiewie tliktliektjewewie?
10. tjetwiètju, tetjetwiektju wie tjrtr wíwí.
11. wuietje wuietje tjururrururu tjuskwu tjk tr tr rrr.
12. tjijiji truuu truuu tjikwu wuwuwu
13. tjetwiewu tjrrrrk twiwewrrrrr.
14. tjitjitji truuurrr tjeowie tjeowie trr trr trr r piwie?
15. tjurkwuu tjurkwuu trrrkjiewiewie titíwie titíwie (9 keer) tujk tujk jwk juuwk tjuk tjoekjrrrrrrrrr.

16. pierw (5 keer) tjoektjulkwiewietjoektjulk wie wie wie.

17. wièjkwu, wièjkwu (5 maal).

18. turkwiejkwie tjukwiwiwi kwikwikwu.

19. tjietitu tjietitu tutoetoetoeke.

Toen vloog hij op de grond, en hield (gelukkig) op. Ook deze lijstster was blijkbaar geen spotter.

Ik ben van plan, dit jaar en ook de volgende jaren nog flinke stukken lied van verschillende lijststers op te tekenen. Eigenlijk moesten enkele vogelvrienden in de meest verschillende delen van ons land op deze manier, en liefst ook op andere, het ook doen, dan konden we alle gegevens tot één groot lijststerlied-verhaal bijeenbrengen, en kwamen er misschien aardige dingen voor de dag. Vooral op gebied van imiteren.

Zou dat geen goed idee zijn?

Borssele, Zeedijk 36.

JOH. A. M. WARREN.

EEN LASTIG GEEL KLAVERTJE ERBIJ.

De kleinste klaver (*Trifolium filiforme* L.) waarvan Heimans in zijn artikel „De lastige gele klavertjes” (D. L. N. Jrg. 45, afl. 3-4, Aug.-Sept. 1940, blz. 80) schreef, dat ze bij ons zou kunnen voorkomen, blijkt inderdaad al in 1877 in ons land ontdekt te zijn. Het is ons n.l. gebleken, dat de vroeger als *Tr. filiforme*

